

Toelichting definitief macrobudget 2026

Deze toelichting biedt inzicht in de vaststelling van het definitief macrobudget 2026 op grond van artikel 69, eerste lid, van de Participatiewet (Pw).

Het definitief macrobudget 2026 bedraagt € 8.191,2 miljoen en is € 245,2 miljoen hoger dan het voorlopig macrobudget 2026. De bijstelling ten opzichte van het voorlopig macrobudget is een saldo van positieve en negatieve mutaties en is het resultaat van de verwerking van de realisatiecijfers (volume en prijs) over 2025, nieuwe inzichten in de conjunctuur, effecten van Rijksbeleid en de loon- en prijsbijstelling.

Budgettaire mutaties 2026

Tabel 1 geeft de omvang per deelbudget weer van het macrobudget 2026 voor respectievelijk het voorlopig, nader voorlopig en definitief budget. Ook het verschil tussen het voorlopig budget 2026 en het definitief budget 2026 wordt in de tabel weergegeven. Aansluitend volgt een nadere toelichting op de bijstellingen in 2026 voor de verschillende deelbudgetten van het macrobudget.

Tabel 1. Macrobudget Participatiewetuitkeringen – Voorlopig, nader voorlopig en definitief budget 2026 (in miljoenen euro's)

Deelbudget	Voorlopig (A)	Nader voorlopig (B)	Definitief (C)	Vershil (D = C – A)
I. Budget bijstandsuitkeringen	7.301,6	7.314,2	7.543,6	242,0
Bijstand	7.069,2	7.085,2	7.316,6	247,3
IOAW	162,1	159,5	159,3	-2,8
IOAZ	34,6	31,4	32,9	-1,7
Bbz (levensonderhoud)	35,7	38,1	34,9	-0,8
II. LKS-budget	644,4	607,2	647,6	3,2
Totaal macrobudget	7.946,0	7.921,4	8.191,2	245,2
Waarvan uitname voor vangnetuitkering	4,2	4,2	4,2	0,0
Totaal te verdelen macrobudget	7.941,8	7.917,2	8.187,0	245,2

Deelbudget algemene bijstand

Tabel 2 geeft een uitsplitsing van de wijzigingen in de raming tussen het voorlopig en het definitief bijstandsbudget 2026. Deze zijn in tabel 2 onderverdeeld naar conjunctuur, realisaties, rijksbeleid en loon- en prijsbijstelling. Het budget is samengesteld uit het geraamde gemiddelde volume en de gemiddelde prijs. Tabellen 2a en 2b geven de bijstellingen voor deze componenten afzonderlijk weer. Per saldo is het definitief bijstandsbudget met € 247,3 miljoen naar boven bijgesteld.

Tabel 2. Mutaties algemene bijstand 2026 (in miljoenen euro's)

Voorlopig budget bijstand	7.069,2
Conjunctuur	-28,3
Realisaties 2025	-55,4
Effecten Rijksbeleid	49,3
Loon- en prijsbijstelling	281,7
<i>Totaal mutaties</i>	<i>247,3</i>
Definitief budget bijstand	7.316,6

Tabel 2a. Raming volumemutaties algemene bijstand 2026 (in aantallen)

Voorlopig volume bijstand	352.690
Effecten conjunctuur	-1.323
Effecten realisaties 2025	-2.042
Effecten Rijksbeleid	3.272
<i>Totaal mutaties</i>	<i>-93</i>
Definitief volume bijstand	352.596

Tabel 2b. Raming gemiddelde prijsmutaties algemene bijstand 2026 (in euro's)

Voorlopige prijs bijstand	20.044
Effecten realisaties 2025	-41
Effecten Rijksbeleid	-46
Effecten aanpassing loon-, prijs- en ongevoeligheid	794
<i>Totaal mutaties</i>	<i>707</i>
Definitieve prijs bijstand	20.751

Toelichting tabellen:**A. Conjunctuur**

Het macrobudget 2026 is op basis van de conjunctuur met € 28,3 miljoen naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling bestaat uit een bijstelling als gevolg van de nieuwe werkloosheidsraming van het CPB (- € 11,3 miljoen) en de 50%-doorwerking van de ramingsfout uit 2025 (- € 17,0 miljoen).

Nieuwe werkloosheidsraming CPB: Omdat het CPB nu voor 2026 minder werkloosheid voorspelt ten opzichte van eerdere ramingen, wordt er voor 2026 een kleiner bijstandsvolume voorspeld. Als gevolg van de bijstelling in de werkloosheidsverwachtingen, is de bijstandsraming met € 11,3 miljoen naar beneden bijgesteld.

50% doorwerking ramingsfout 2025: het gerealiseerde volume in 2025 is lager uitgevallen dan de CPB-bijstandsraming voor 2025. Deze ramingsfout voor 2025 werkt voor 50% door in het budget voor het volgende jaar. Dit leidt tot een neerwaartse bijstelling van € 17,0 miljoen in het macrobudget 2026.

B. Realisaties

Gedurende 2026 zijn de realisatiecijfers over uitvoeringsjaar 2025 bekend geworden. Het verwerken van de uiteindelijke volumerealisaties van 2025 van het CBS heeft een neerwaarts effect van € 55,4 miljoen op de uitgaven. Uit de verwerking van de definitieve volumerealisaties 2025 van het CBS volgt een neerwaartse bijstelling van € 40,8 miljoen. De verwerking van de definitieve prijsrealisaties 2025 via de SiSa-cijfers leidt tot een neerwaartse prijsbijstelling van € 14,6 miljoen.

C. Effecten Rijksbeleid

Doordat de banenafsprake landelijk niet is gehaald in 2025 vervalt een deel van de eerder ingeboekte besparing op de bijstand. Dit leidt tot een opwaartse bijstelling van € 68,9 miljoen ten opzichte van het voorlopige budget. Daarnaast is de inwerkingtreding van de Participatiewet in balans maatregelen bufferbudget en niet-rechthebbende partner met een halfjaar uitgesteld naar 1 januari 2027. Dit zorgt voor een neerwaartse bijstelling van € 13,5 miljoen. Ook de inwerkingtreding van het wetsvoorstel Proactieve dienstverlening is uitgesteld, wat voor een neerwaartse bijstelling van € 3,3 miljoen zorgt. Verder is een deel van het eerder overgehevelde budget voor de aanvullende jongerennorm teruggeboekt naar het gemeentefonds (zie ook septembercirculaire 2026). Dit leidt tot een neerwaartse bijstelling van € 2,8 miljoen en komt doordat de eerdere overheveling gefaseerd plaats had moeten vinden vanwege het overgangsrecht. De lopende toekenningen van de aanvullende jongerennorm worden namelijk nog via de bijzondere bijstand verstrekt. Per saldo leiden de genoemde beleidseffecten tot een opwaartse bijstelling van € 49,3 miljoen.

D. Loon- en prijsbijstelling

Via de loon- en prijsbijstelling wordt het macrobudget op het prijspeil van het desbetreffende jaar gebracht. Dit leidt tot een verhoging van de gemiddelde prijs per uitkering van € 794 per jaar. Hierdoor stijgt het bijstandsbudget in 2026 met € 281,7 miljoen.

Budget loonkostensubsidie

Het budget voor loonkostensubsidie bedraagt € 647,6 miljoen in 2026. Dit is opgebouwd uit een geraamd volume van 47.785 uitkeringen en een geraamde gemiddelde prijs van € 13.551.

De verwerking van de definitieve realisatiecijfers van 2025 en de loon- en prijsbijstelling leidt per saldo tot een opwaartse bijstelling van € 3,2 miljoen ten opzichte van het voorlopig LKS-budget. Dit komt door neerwaartse bijstellingen als gevolg van de verwerking van de definitieve volumerealisaties 2025 (- € 16,2 miljoen) en prijsrealisaties 2025 (- € 7,2 miljoen). Daarnaast is er een opwaartse bijstelling vanwege de loon- en prijsbijstelling (+ € 26,5 miljoen).

Overige deelbudgetten

Hieronder worden de mutaties in de overige deelbudgetten van het macrobudget toegelicht. Tabel 1 (zie pagina 1) geeft de budgettaire mutaties weer, tabel 3 splitst deze uit naar volume en prijs.

Het deelbudget **IOAW** is voor 2026 met € 2,8 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit komt door bijstellingen vanwege de verwerking van de definitieve volumerealisaties (- € 6,0 miljoen) en prijsrealisaties (- € 1,8 miljoen) en de verwerking van de LPO (+ € 7,4 miljoen). Verder zijn er neerwaartse bijstellingen vanwege een update van de raming van de doorstroom uit de WW naar de IOAW (- € 2,2 miljoen) en het uitstellen van de Participatiewet in balans maatregelen bufferbudget en niet-rechthebbende partner (- € 0,4 miljoen).

Het deelbudget **IOAZ** is met € 1,7 miljoen neerwaarts bijgesteld voor 2026. Dit komt door neerwaartse bijstellingen vanwege de verwerking van de definitieve volumerealisaties (- € 2,6 miljoen) en prijsrealisaties (- € 0,4 miljoen) en het uitstellen van de Participatiewet in balans maatregelen bufferbudget en niet-rechthebbende partner (- € 0,1 miljoen). Daarnaast is er een opwaartse bijstelling vanwege de loon- en prijsbijstelling (+ € 1,5 miljoen).

Het deelbudget **Bbz** (levensonderhoud) is voor 2026 met € 0,8 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit komt voornamelijk door neerwaartse bijstellingen vanwege de verwerking van de definitieve volumerealisaties (- € 2,2 miljoen) en prijsrealisaties (- € 0,2 miljoen). Daarnaast is er een opwaartse bijstelling vanwege de loon- en prijsbijstelling (+ € 1,5 miljoen).

Tabel 3. Mutaties overige deelbudgetten 2026 naar volume en prijs

Deelbudget	Voorlopig budget		Definitief budget		Vershil	
	<i>Volume</i>	<i>Prijs (€)</i>	<i>Volume</i>	<i>Prijs (€)</i>	<i>Volume</i>	<i>Prijs (€)</i>
IOAW	8.124	19.954	7.719	20.633	-405	679
IOAZ	1.610	21.480	1.487	22.142	-123	662
Bbz (levensonderhoud)	1.785	20.010	1.675	20.823	-110	814
LKS	49.015	13.146	47.785	13.551	-1.230	405